

รายงานการวิจัย

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนเครือข่าย
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู
: โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล และคณะ
อาจารย์สมทรง ฝั่งชลจิตร และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนางานวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2548 - 2549

การวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

คณะนักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล	อาจารย์สมทรง ฝั่งชลจิตร
อาจารย์ศศิรัทมี เพชรช่วย	อาจารย์จุรี พูลพิพัฒน์
อาจารย์กุสุมา ใจสบาย	อาจารย์นวิยา จินดาวัฒน์
อาจารย์ไมตรี มุสิกวงศ์	อาจารย์ถนอมศรี สุขศิริ

การวิจัยในครั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนางานวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2548 – 2549

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย การวิจัยและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู กรณีโรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม

ชื่อผู้วิจัย นายสมทรง ฝั่งชลจิตร และคณะ

ระยะเวลา เดือนพฤศจิกายน 2548 – เดือนตุลาคม 2549

งบประมาณ ได้รับงบประมาณสนับสนุน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ (1) เพื่อทบทวนผลการสำรวจบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู (2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูและผู้บริหารโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐาน (3) เพื่อศึกษาบทเรียน และความคิดสะท้อนในการพัฒนา ครูและโรงเรียนเครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู

การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามหลักการของเคมมิสและแมคแทคการ์ท (Kemmis & McTaggart, 1990)

กระบวนการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ขั้นทบทวนสร้างความเข้าใจการวิจัยและพัฒนา ระยะที่ 2 พ.ศ.2548 – 2549 ประกอบด้วย (1) ขั้นวางแผน คณะนักวิจัยร่วมวางแผนกับฝ่ายบริหารจัดการประชุมสร้างความเข้าใจ (2) ขั้นการปฏิบัติการและสังเกต คณะนักวิจัยทบทวนแผนพัฒนาครูและโรงเรียน (3) ขั้นสะท้อนผล/ปรับปรุง คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณากรอบแนวคิดในการวิจัยเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพที่จัดทำขึ้น

ระยะที่ 2 การพัฒนาครูและโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนไปสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ (1) การจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาครูและโรงเรียน มีการวางแผน คณะนักวิจัยดำเนินการคือ การประเมินบริบทของโรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม โดยใช้เครื่องมือแบบสำรวจบริบทตามเกณฑ์มาตรฐาน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูตามตัวบ่งชี้ และระดับการประเมินที่กำหนดไว้ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง แต่ละมาตรฐานรายด้านของโรงเรียน ปฏิบัติการและติดตามผลคณะนักวิจัยโรงเรียนนำเสนอผลการประเมินมาพิจารณากำหนดกลยุทธ์และจัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนตามระดับ สะท้อนผล/ปรับปรุง คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาบริบทของโรงเรียน แผนกลยุทธ์

แผนพัฒนาโรงเรียน ผลการดำเนินงานในด้านกระบวนการทำงาน และผลผลิต เพื่อนำไปสู่การ
อบรมพัฒนาครูและในโรงเรียน (2) การอบรมและพัฒนาครูในโรงเรียน มีการวางแผน คณะนักวิจัย
โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม ร่วมกับผู้บริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาครูในโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน
ด้านวิชาการ กำหนดวันเวลาที่จัดอบรมปฏิบัติการ วิทยากร สถานที่ รูปแบบการวัดประเมินผล
โดยกำหนดให้ครูทุกคนของโรงเรียนเข้าร่วม ปฏิบัติและติดตามผล คณะนักวิจัยจัดประชุมอบรม
โดยใช้รูปแบบ On The Job Training เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ.2544 ตามวันเวลาที่กำหนดและกำหนดเครื่องมือติดตามผลความก้าวหน้าตามระยะที่กำหนด
โดยใช้แบบสอบถาม มาตรการส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามปลายเปิด หาค่าเฉลี่ยและค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน การสะท้อนผล/ปรับปรุง คณะนักวิจัยร่วมกันพิจารณาและแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาครูและโรงเรียนที่ได้จัดทำขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1) ผลการสำรวจบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานจากการสำรวจพบว่า โดยภาพรวม
โรงเรียนปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ในมาตรฐานทุกมาตรฐาน แต่เมื่อจำแนกเป็นมาตรฐานรายด้านแล้ว
ปรากฏผลเป็นดังนี้

1.1) ด้านการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุน
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.94

1.2) ด้านวิชาการ มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนเป็นผู้นำในการพัฒนาและการใช้หลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.62 มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ตาม
พ.ร.บ. การศึกษาค่าเฉลี่ยร้อยละ 66.29 มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนเป็นแบบอย่างของชุมชนวิชาชีพ
ค่าเฉลี่ยร้อยละ 45.58 และมาตรฐานที่ 5 โรงเรียน และมหาวิทยาลัยสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างกัน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.30

1.3) ด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนมีครูชั้นวิชาชีพเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับ
นักศึกษา ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.06

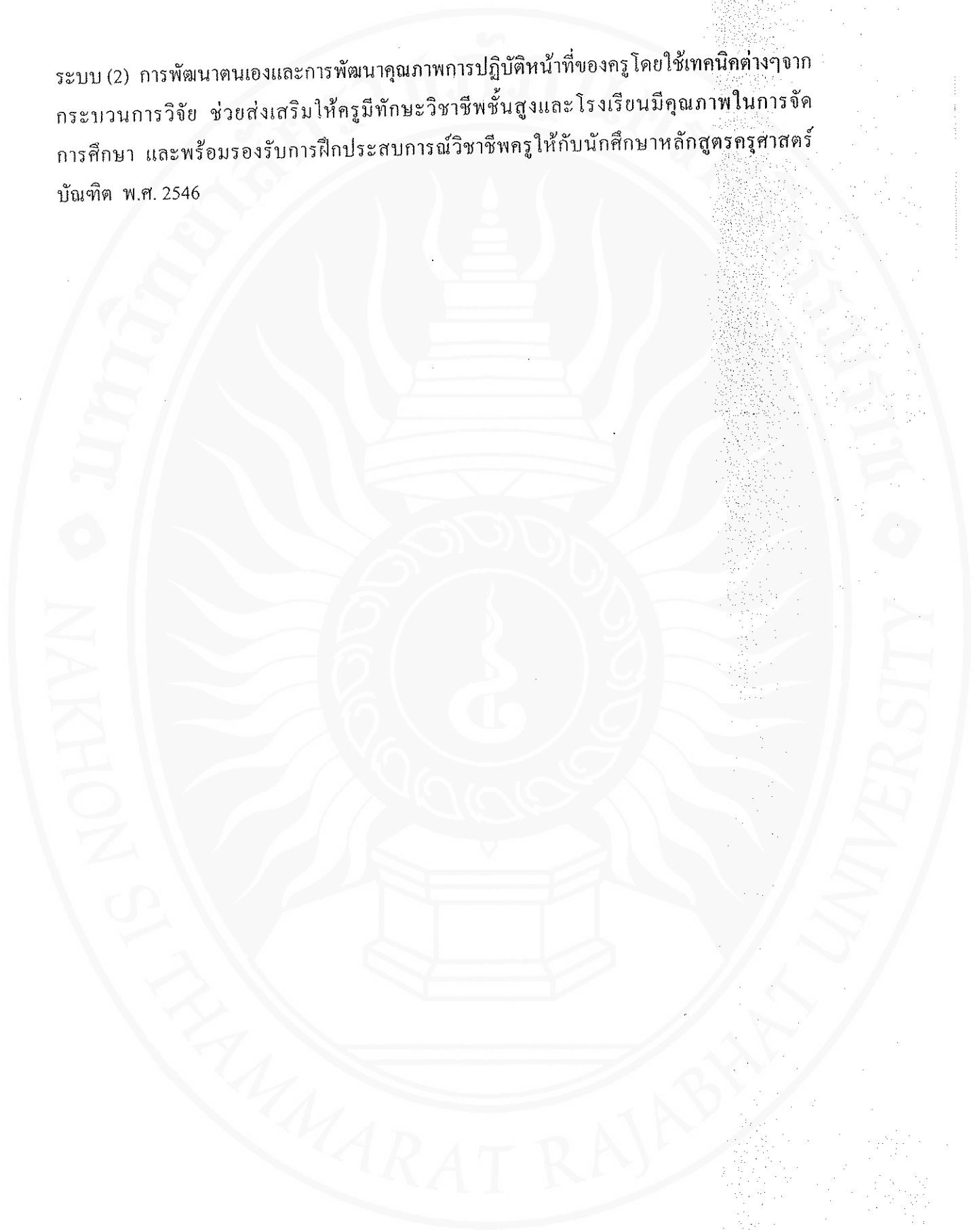
1.4) ด้านผลการร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของโรงเรียน มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนพัฒนา
ศักยภาพของนักศึกษาให้เป็นครูที่มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.71

2) ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาครู พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจและการนำองค์ความรู้
เกี่ยวกับการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปใช้ ในระดับมาก

3) บทเรียนที่ได้เรียนรู้ คณะนักวิจัยพบว่า บทเรียนที่ได้เรียนรู้ แบ่งได้ 2 ด้าน คือ

(1) การใช้การวิจัยเป็นฐานในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม PAR ทำให้
สามารถพัฒนาสภาพการเรียนรู้การปรับปรุงคุณภาพงาน , การปรับกระบวนการคิด และการคิดเชิง

ระบบ (2) การพัฒนาตนเองและการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยใช้เทคนิคต่างๆจาก
กระบวนการวิจัย ช่วยส่งเสริมให้ครูมีทักษะวิชาชีพชั้นสูงและโรงเรียนมีคุณภาพในการจัด
การศึกษา และพร้อมรองรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนักศึกษาหลักสูตรศาสตร
บัณฑิต พ.ศ. 2546

Abstract

Title : Research and development Promkiri Pittayakom a Nakhon Si Thammarat Rajabhat University's field experienced co- school to be professional development school.

Researchers : Mr. Somsong Phungcholjit and others.

Duration : November 2005 – October 2006

Supported Fund : Supported fund from Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

The research purposed to (1) review Promkiri Pittayakom school's context according to PDS. standards. (2) study the result of developing field experienced co- school teachers and administrators to meet PDS standards. (3) study the lesson learned and reflected idea from developing procedure.

Kemmis and McTaggart's participatory action research (PAOR cycle) procedure were applied here. The research procedure consisted of 2 main phases. The 1st main phase was revising the determined strategic plan. The 2nd main phase was implementing the plan .

The research finding were as follow :

- 1) Promkiri Pittayakom School's context according to PDS. standards had some items those met the standards but some didn't meet. Then the determined strategic plan was revised.
- 2) The result of implementing the plan was that the teachers could gained and applied the knowledge of learning management according to 2001 Basic Education Curriculum to the classroom.
- 3) The lesson learned could be divided in to 2 aspects. (1) participatory action research based working could developed teachers' learning management, job quality, systematic thinking process. (2) self and job quality development by using techniques from the research project could promote teachers' higher professional skills, school quality and ready to servé teacher students' filed experienced.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ บรรลุผลสำเร็จ ได้ด้วยการสนับสนุน ส่งเสริม และให้ความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ โครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผู้ให้การสนับสนุนทุนวิจัย งบประมาณ 2549 ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของคณะผู้วิจัย ที่ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาของการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ สถิตย์ภักดีกุล ที่ปรึกษาของโครงการที่กรุณาสละเวลาลงพื้นที่วิจัยและให้เสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมวิจัย และขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม และคณะอาจารย์ที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผลหรือประโยชน์ที่พึงได้รับจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอมอบแก่ภาคีผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนางานเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพประกอบ.....	(9)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
สภาพปัจจุบันและปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูกรณี โรงเรียนพรหม คีรีพิทยาคม	9
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตครู.....	20
นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาครู.....	20
ลักษณะครูดี ครูชั้นวิชาชีพ.....	20
มาตรฐานการผลิตครู.....	22
หลักสูตรการผลิตครูศาสตร์บัณฑิต สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2546.....	23
โรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	31
ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้.....	37
แนวคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้.....	37
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้.....	40
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนวิชาชีพ.....	47
แนวคิดในการปฏิรูปทั้ง โรงเรียน.....	49
แนวคิดในการพัฒนาระบบการเรียนรู้.....	52
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประเมินผลตามสภาพจริง.....	56

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.....	59
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยที่นำมาใช้.....	65
ตอนที่ 4 เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.....	68
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับครุต้นแบบครูที่สอนดี.....	80
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู.....	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	83
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลตามสภาพจริง.....	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
ประชากรและกรณีศึกษา.....	89
วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
การสำรวจบริบทโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	93
แผนการพัฒนาครูและโรงเรียน.....	112
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	132
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	132
วิธีดำเนินการวิจัย.....	132
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผล.....	135
ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ.....	137
บรรณานุกรม.....	139
ภาคผนวก.....	
ก รายชื่อคณะผู้วิจัย.....	146
ข แบบสำรวจบริบทของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักเรียน โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม ปีการศึกษา 2547-2549.....	9
2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรอบ 3 ปีการศึกษา (2546-2548)...	11
3 ข้อมูลเกี่ยวกับครู/บุคลากร	12
4 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากร.....	13
5 ข้อมูลเกี่ยวกับอาคารสถานที่	14
6 เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู.....	69
7 แสดงร้อยละของการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูรวมรายด้าน.....	94
8 แสดงร้อยละของการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูด้านบริหารจัดการ.....	95
9 แสดงร้อยละของการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูด้านวิชาการ.....	98
10 แสดงร้อยละของการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูด้านบริหารจัดการ.....	106
11 แสดงร้อยละของการปฏิบัติได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนร่วมพัฒนา วิชาชีพครูด้านบุคลากร.....	108
12 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการ อบรมบนการปฏิบัติงานหลังการอบรมพัฒนากลุ่มสาระและงานบริหาร สนับสนุน.....	125
13 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ ความเข้าใจและการ นำไปใช้ในองค์ความรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ของครู โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคมหลังการอบรมพัฒนา จำแนกตามกลุ่มสาระ และการบริหารสนับสนุน.....	126
14 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ ความเข้าใจและการ นำไปใช้ในองค์ความรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ของครู โรงเรียนพรหมคีรีพิทยาคม จำแนกตามเนื้อหา.....	127